

Uppföljning av svenska militära utlandsveteraner
efter hemkomst från internationell insats

Aux Analysis | Military

www.auxmilitary.se

REGISTERSTUDIER AV MILITÄRA UTLANDSVETERANER

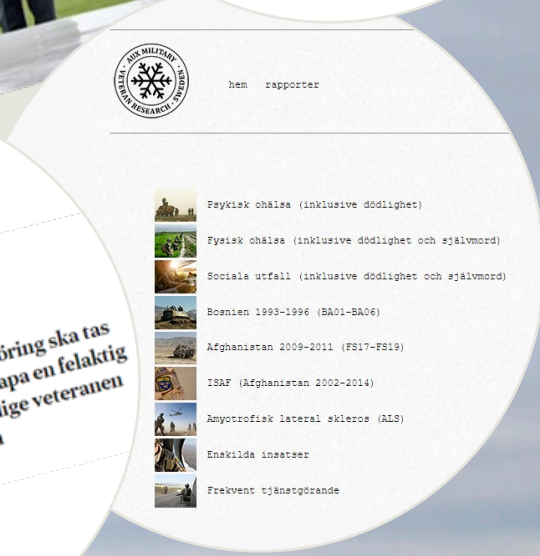
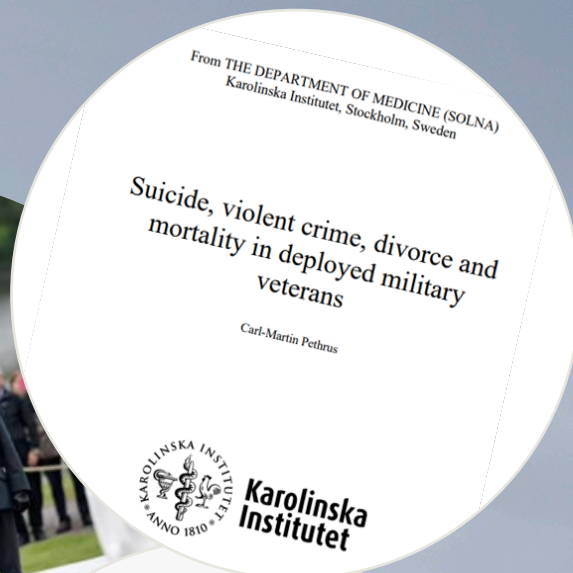
På uppdrag av Försvarsmakten utför konsultföretaget Aux Analysis uppföljning av militära utlandsveteraner efter hemkomst från internationell insats. Studierna omfattar samtliga svenskar som varit på militär utlandstjänstgöring från 1990 och framåt.

Studierna genomförs genom länkning av befintliga register vid Socialstyrelsen, Brå och Statistiska centralbyrån till Försvarsmaktens register över militär personal som tjänstgjort utomlands samt till Plikt- och prövningsverkets/Krigsarkivets data över mönstrandande. Samtliga analyser utförs på oidentifierade data och resultat presenteras på gruppnivå för att omöjliggöra identifiering av enskilda individer. Etiskt tillstånd för studierna har erhållits från Etikmyndigheten.

Projektledare och vetenskapligt ansvarig är professor Martin Neovius, grundare av Aux Analysis.

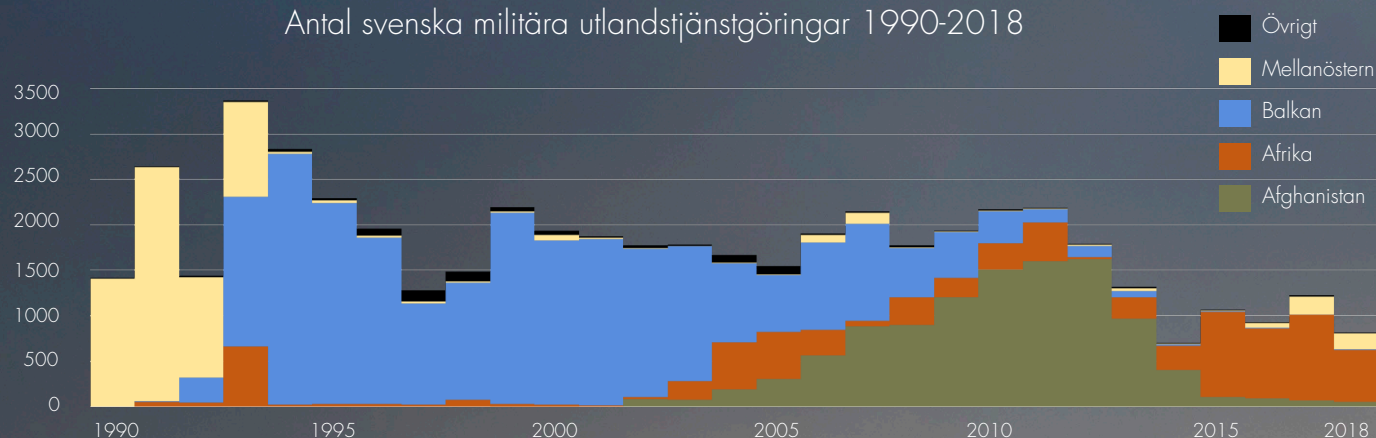
Inom ramen för projektet har vi producerat rapporter, artiklar publicerade i vetenskapliga tidskrifter, debattartiklar samt en doktorsavhandling vid Karolinska Institutet. Dessa finns att ladda ner från www.auxmilitary.se

Projektet finansieras av Försvarsmaktens Veterancentrum. Den akademiska avhandlingen finansierades också av Kungafonden.

SVENSKA MILITÄRA UTLANDSVETERANER 1990-2018

Antal svenska militära utlandstjänstgöringar 1990-2018

27 832 utlandsveteraner

Genomsnittliga värden:

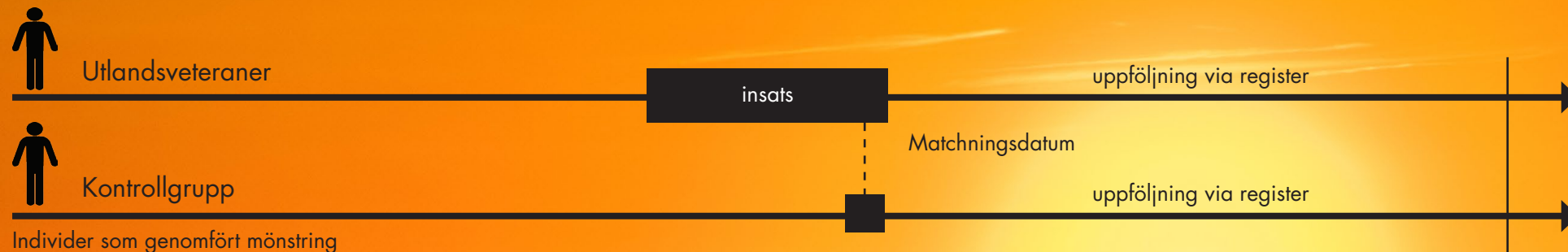
- 91% män
- 28 år vid första insats
- 1.7 insatser per individ
- Insatslängd 5.8 månader

Sedan 1990 har Sverige årligen bemannat mellan 500 och över 3000 militära utlandsbefattningar. I början av 1990-talet dominerade Mellanöstern, främst Libanon, som insatsområde, varefter insatser på Balkan kom att utgöra det huvudsakliga insatsområdet i drygt 10 år. Från och med årsskiftet 2001/2002 bidrog Sverige med trupp till ISAF-insatsen i Afghanistan, där den svenska närvaron ökade årligen fram till 2012, då insatser i Afghanistan utgjorde 90% av de svenska militära utlandstjänstgöringarna. Sedan 2014, då ISAF-insatsen formellt upphörde, har svenska militärer genomfört omkring 1000 militära utlandstjänstgöringar årligen, med Afrika som huvudsakligt insatsområde.

STUDIEUPPLÄGG

27 832 utlandsveteraner
91% män
28 år (medel) vid utfärd
40% två eller fler insatser
Insatslängd: 5.8 månader (medel)

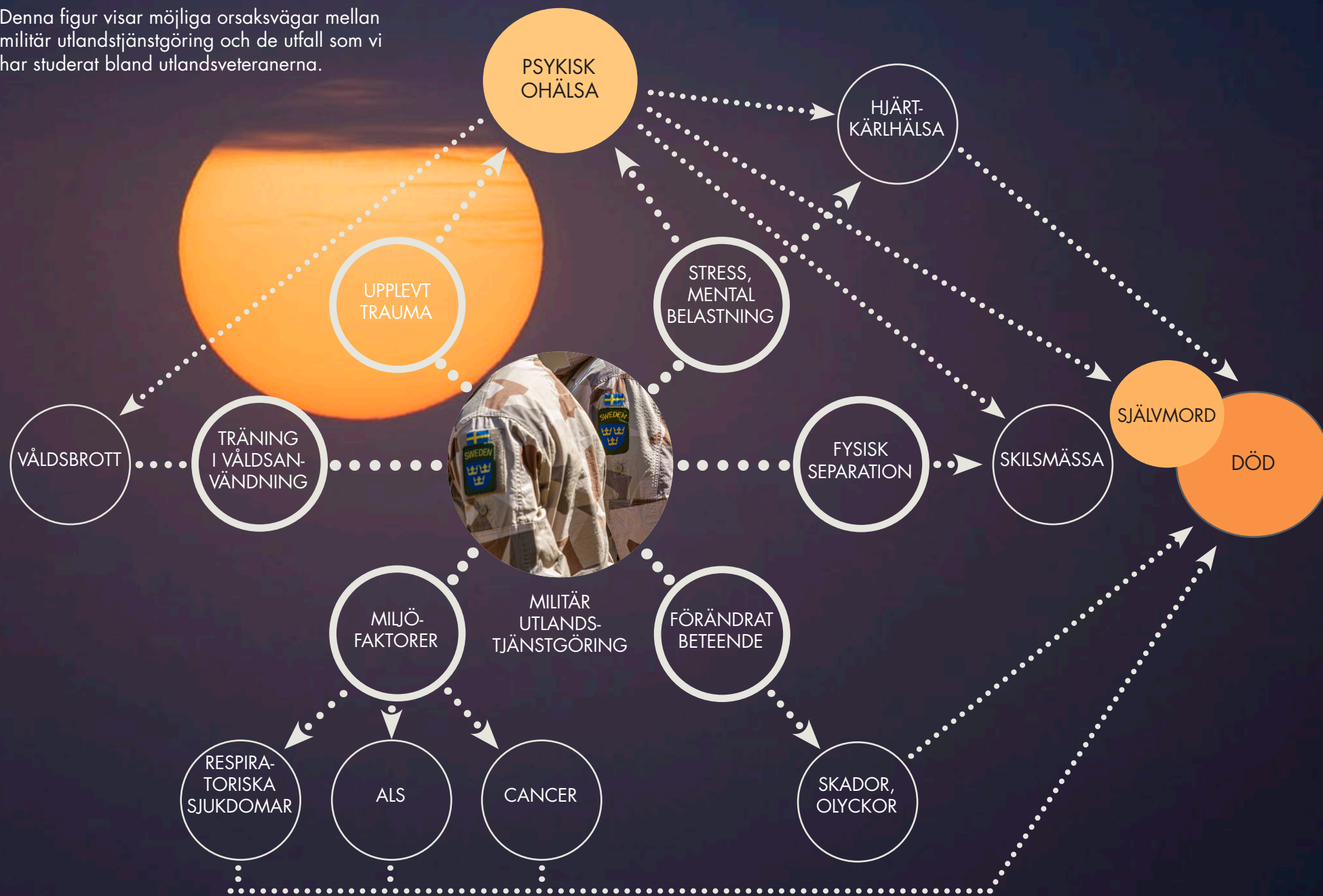

Individer som genomfört mönstring
men inte tjänstgjort militärt utomlands.

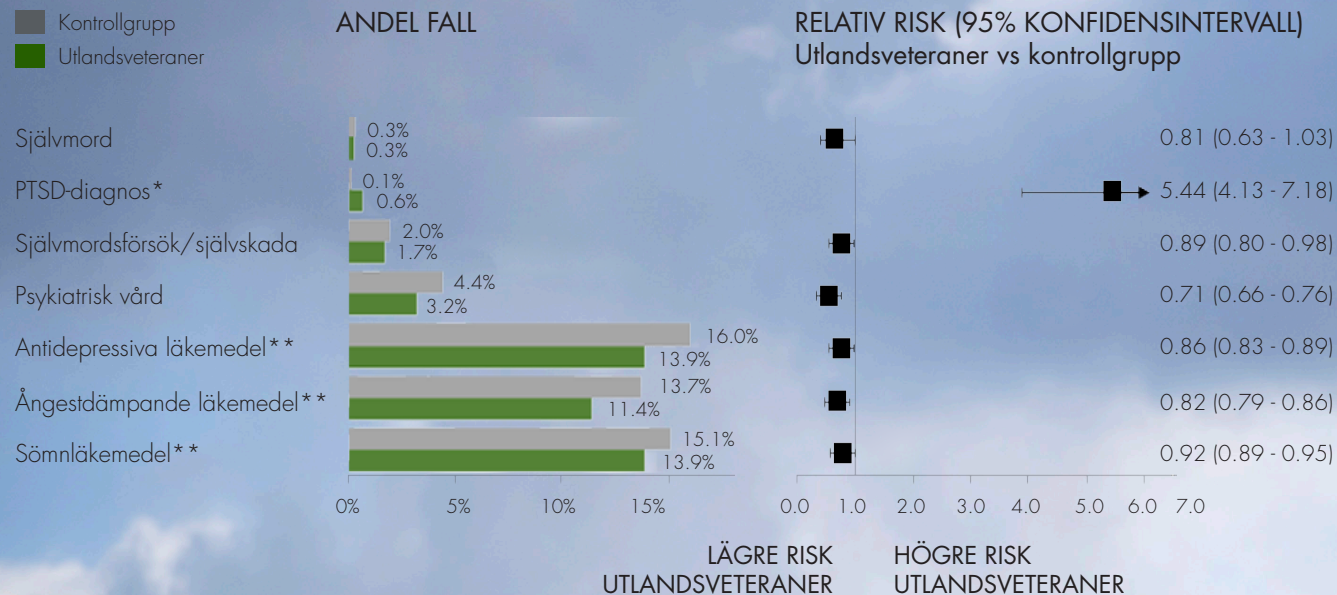
Matchade på kön, ålder, födelseland
samt ytterligare variabler såsom
psykisk ohälsa och begåvning.

KOPPLING MELLAN MILITÄR UTLANDSTJÄNST OCH STUDERADE UTFALL

Denna figur visar möjliga orsaksvägar mellan militär utlandstjänstgöring och de utfall som vi har studerat bland utlandsveteranerna.

RESULTAT - PSYKISK OHÄLSA EFTER HEMKOMST

Utlandsveteranerna uppvisade generellt en lika bra eller bättre psykisk hälsa efter hemkomst jämfört med kontrollgruppen.

Själv mord var ovanligt både bland utlandsveteraner och kontroller. Risken för självmord var lägre bland utlandsveteranerna, men skillnaden var inte statistiskt säkerställd.

PTSD-diagnos var också ovanligt med en förekomst på 0.6% bland utlandsveteranerna över upp till 19 år efter hemkomst. Risken för PTSD-diagnos var dock fem gånger högre bland utlandsveteranerna än kontrollerna.

I tillgängliga datakällor finns enbart PTSD-diagnoser ställda av läkare i specialistvård, inte av läkare i primärvård eller av psykologer. Detta leder till underskattning av PTSD-förekomst bland såväl utlandsveteraner som kontroller, vilket innebär att den relativa risken skulle kunna vara både högre och lägre.

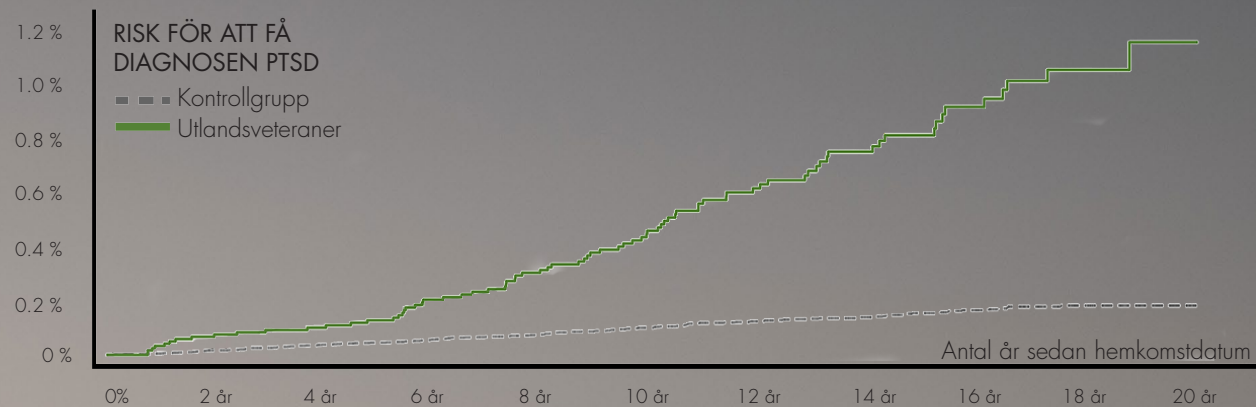
* Uppföljning begränsad till 2002-2021; PTSD=posttraumatiskt stressyndrom

** Uppföljning begränsad till 2005-2021

De relativa riskerna representerar riskkvoter mellan utlandsveteranerna och kontrollgruppen: en relativ risk >1 innebär att utlandsveteranerna har en högre risk för utfallet ifråga, medan en relativ risk <1 innebär en lägre risk; en relativ risk på 2 innebär fördubblad risk, en relativ risk på 0.5 innebär halverad risk. Morrhären i figuren är så kallade 95-procentiga konfidensintervall. Om dessa morrhär korsar referenslinjen 1 (=ingen riskskillnad) innebär detta att det inte går att säkerställa en viss riskskillnad statistiskt.

RESULTAT - PTSD EFTER HEMKOMST

Av de 27 832 utlandsveteraner som tjänstgjort under perioden 1990-2018 hade 248 (0.9%) ett läkarbesök med PTSD-diagnos i Patientregistret under uppföljningsperioden. Den relativa risken jämfört med kontrollgruppen var 4.75 (95% konfidensintervall [95%CI] 4.03-5.59).

Eftersom PTSD huvudsakligen är en diagnos som sätts av läkare i öppenvård och Patientregistret startade öppenvårdsregistrering (exklusive primärvård) först år 2001 så utfördes en fördjupad analys med veteraner med hemkomst 2002-2018 med uppföljning till 2021.

I figuren bredvid visas risk för PTSD-diagnos registrerad i Patientregistret över tid efter hemkomst från internationell insats för veteraner med hemkomst 2002-2018 samt för deras matchade kontroller.

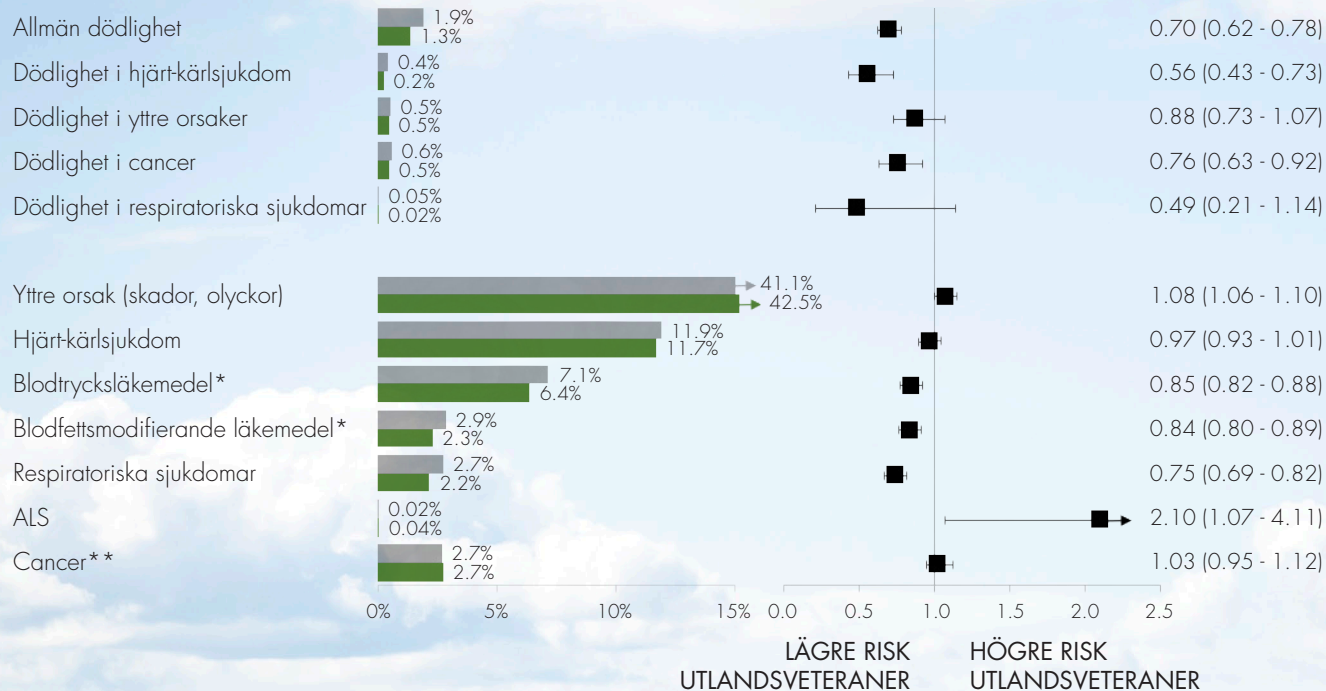

RESULTAT - FYSISK OHÄLSA EFTER HEMKOMST

■ Kontrollgrupp
■ Utlandsveteraner

ANDEL FALL

RELATIV RISK (95% KONFIDENSINTERVALL)
Utlandsveteraner vs kontrollgrupp

Jämfört med kontrollgruppen hade utlandsveteranerna en lägre risk för allmän dödlighet – den slutgiltiga manifestationen av ohälsa.

Även i fråga om orsaksspecifik dödlighet uppvisade utlandsveteranerna lägre risker.

Utlandsveteranerna hade något högre sjukvårdsutnyttjande i fråga om "yttre orsaker", vilket omfattar skador och olyckor (huvudsakligen olyckor i hemmet och i samband med fritidsaktiviteter, samt fallolyckor).

Utlandsveteranerna uppvisade bättre hjärt-kärlhälsa efter hemkomst jämfört med kontrollgruppen. Utlandsveteranerna hade även lägre risk för respiratoriska sjukdomar.

Utlandsveteranerna hade en högre risk för den ovanliga men allvarliga neurodegenerativa sjukdomen ALS.

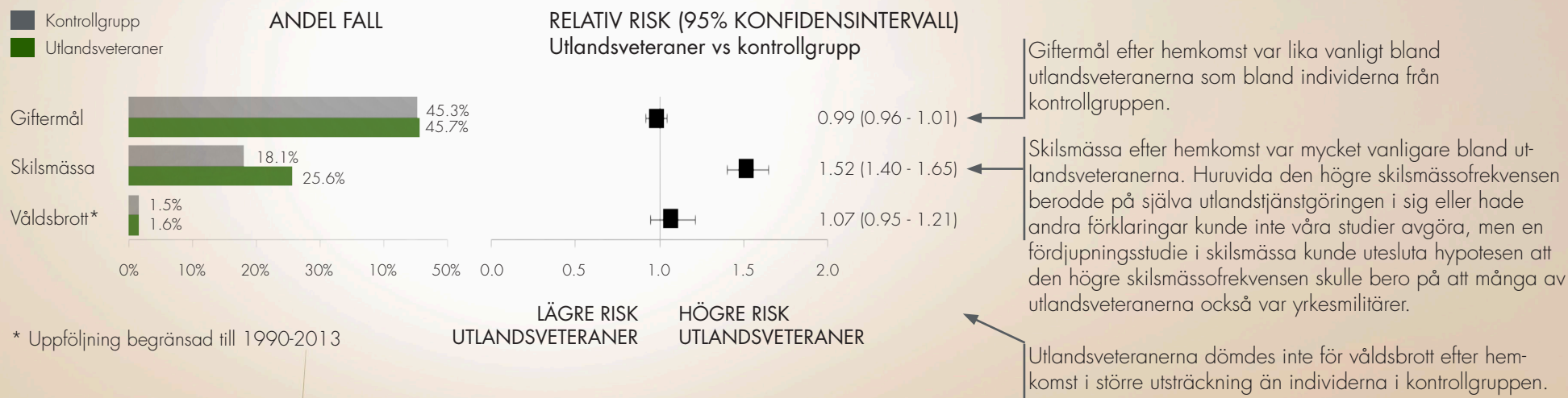
Det är oklart om denna högre risk kan kopplas till den militära utlandstjänstgöringen i sig. En ökad risk för ALS har också dokumenterats för individer som ägnat sig åt krävande fysisk aktivitet och åt kontaktsporter som ökar risken för fysiska trauma, exempelvis kampsporter, ishockey och fotboll (nickar).

* Uppföljning begränsad till 2005-2018

** Canceranalysen omfattar bara män. Mer än 60% av kvinnliga utlandsveteraner saknade månstringsdata vilket gjorde att en välmatchad kontrollgrupp inte gick att skapa. En separat studie planeras med annorlunda design för att utforska cancerrisker bland kvinnliga utlandsveteraner.

RESULTAT - SOCIALA UTFALL EFTER HEMKOMST

SAMMANFATTNING OCH SLUTSATS

Baserat på befintliga svenska register genomför vi uppföljning av svenska militära utlandsveteraner som varit på internationell insats någon gång sedan 1990.

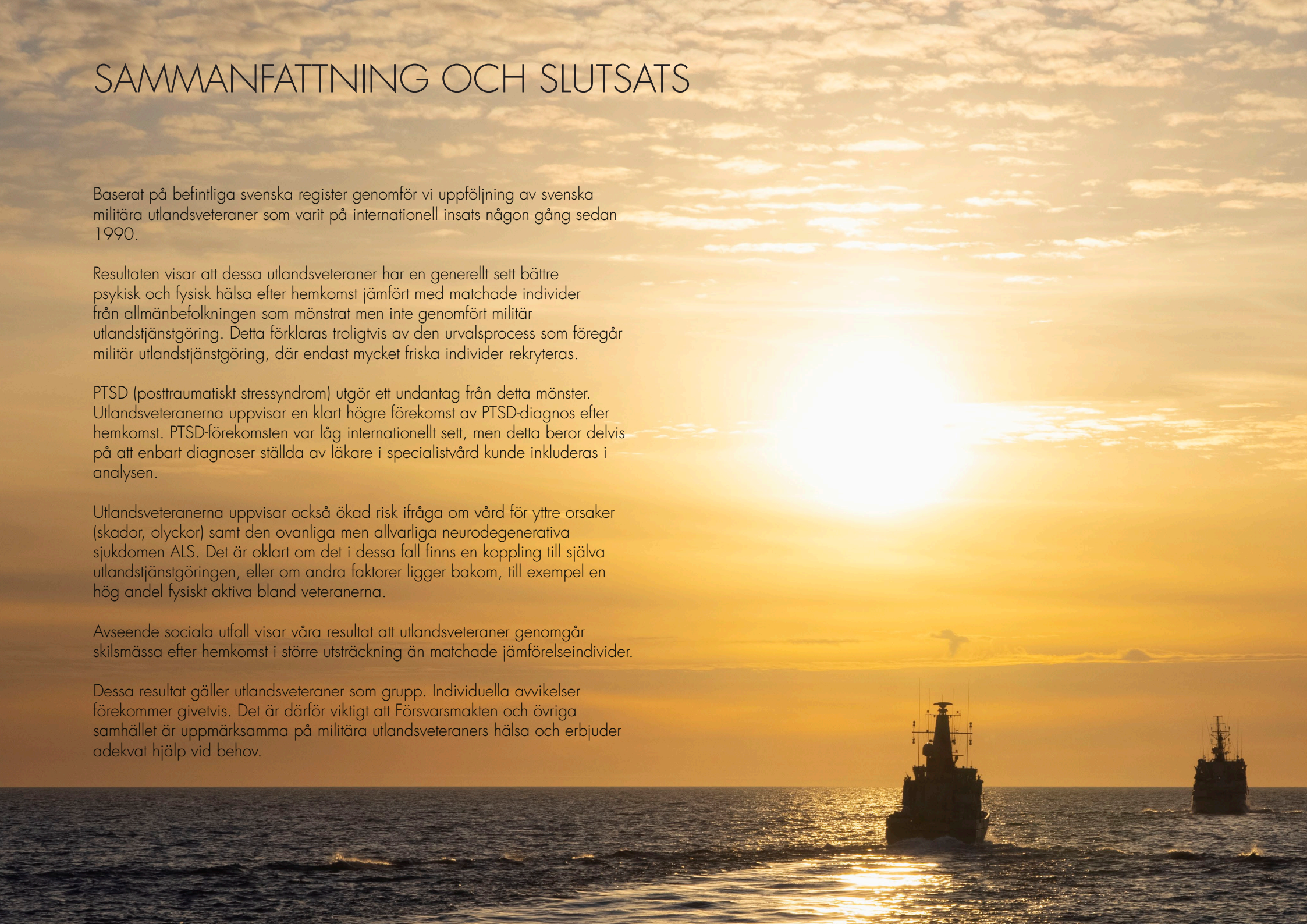
Resultaten visar att dessa utlandsveteraner har en generellt sett bättre psykisk och fysisk hälsa efter hemkomst jämfört med matchade individer från allmänbefolkningen som mönstrat men inte genomfört militär utlandstjänstgöring. Detta förklaras troligtvis av den urvalsprocess som föregår militär utlandstjänstgöring, där endast mycket friska individer rekryteras.

PTSD (posttraumatiskt stressyndrom) utgör ett undantag från detta mönster. Utlandsveteranerna uppvisar en klart högre förekomst av PTSD-diagnos efter hemkomst. PTSD-förekomsten var låg internationellt sett, men detta beror delvis på att enbart diagnoser ställda av läkare i specialistvård kunde inkluderas i analysen.

Utlandsveteranerna uppvisar också ökad risk ifråga om vård för yttre orsaker (skador, olyckor) samt den ovanliga men allvarliga neurodegenerativa sjukdomen ALS. Det är oklart om det i dessa fall finns en koppling till själva utlandstjänstgöringen, eller om andra faktorer ligger bakom, till exempel en hög andel fysiskt aktiva bland veteranerna.

Avseende sociala utfall visar våra resultat att utlandsveteraner genomgår skilsmässa efter hemkomst i större utsträckning än matchade jämförelseindivider.

Dessa resultat gäller utlandsveteraner som grupp. Individuella avvikelser förekommer givetvis. Det är därför viktigt att Försvarsmakten och övriga samhället är uppmärksamma på militära utlandsveteraners hälsa och erbjuder adekvat hjälp vid behov.

Alla fotografier från Stridsfotoavdelningen/Combat Camera

Fullständiga rapporter: www.auxmilitary.se

Kontakt: info@auxmilitary.se

Aux Analysis AB (556705-7418)

Stockholm, Sverige

